

Competing, Complaining, Comparing & Criticizing: The 4 C's of "C-nas" Chinum

1 פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פרשה א ד"ה [ה] ד"א ביום

ר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש. ר' יוחנן אמר ביום כלות משה, ביום שכלת איבה מן העולם, שעד שלא הוקם המשכן היתה איבה וקנאה ותחרות ומצותא ומחלוקת בעולם, אבל משהוקם המשכן נתנה אהבה וחיבה וריעות וצדק ושלים בעולם.

Competing

1 הכתב והקבלה, שמות ד' י"ד

הוראתו מגזרת חור, אשר יורה על הנקב (לאָך), והיינו שנעשה פירוד בדבר המתאחד בעצמותו.

2 שיר השירים רבה (וילנא) פרשה ח ד"ה א [יא] היושבת

ותנו דעתכם שלא תשנאו זה את זה, ולא תקנאו זה את זה, ולא תחררו זה עם זה, ולא תביישו זה לזה, שלא יאמרו מלאכי השרת לפני רבש"ע תורה שנתת להם לישראל **אינן עוסקין בה**, והרי איבה וקנאה ושנאה ותחרות ביניהם, ואתם מקיימים אותה בשלום, בר קפרא אמר למה קרא למלאכי השרת חברים לפי שאין ביניהם איבה וקנאה ושנאה ותחרות ומינות ופלוגת דברים.

3 ספר דרך חיים, רב מ"י ליפקוביץ דף מ"ב באו לשאול מאנגליה האם ישלחו את הבן להיות מן החתנים של משניות, חתנים של הלכות שמיטה? והראיתי להם דברי מרן החזון איש (ב"ב לקוטים, ס' כ"א) ואמרתי שהאבא יקנה לו פרסים ומתנות, ולא ישלח לו לשם. צריך להרחיק ממדת הגאווה והכבוד, ומן הפרסום--שהוא הגורם לנזקים גדולים.

4 ספר אמונה ובטחון, מאת החזון איש, זצ"ל, פרק ב' סעיף ה'

ואכן מדת הבטחון קנין הלב ומטבע הבוטח באמת בהצנע לכת ולא ישמע בפיו כי הוא מן הבוטחים, וגם בלבו הוא נאנח על חסרון בטחונו ומיעוט שלימותו בזה, רק למעשה תלוה עמו בטחון ועצמה בו ית', ולא יחת אם רעהו פותח חנות, ישתדל עוד לעזור לרעהו, לתקנו בעצה טובה, לעשות עבורו, ולשקוד על תקנתו, וכמה מן הקדושה מוסיף בעולם לראות איש עושה חסד אם המתעתד להתחרות עמו, ומוסיף תהילה ליראיו ית', אשריו ואשרי דורו.

Comparing

1 רב א"א דסלר, מכתב מאלוהו חלק ד' דף 17-19

The nature of this world is that externalities rule and externalities are false in comparison to the inner dimension of the heart. All of the superficial desires of man consist of seeing himself as superior in comparison to others; this one through his wealth, this one through his profession, this one through his talents, this one through his wisdom, this one through his deeds. Even if he is superior solely in terms of the extent of his insanity and frivolity, this will also serve to satisfy him! One who cannot find within himself any aspect of superiority over others will become very depressed and in the depths of his heart he will find no purpose to his life. The pursuit of superiority will lead him to seek the upper hand against others and to rule over them and to pursue jealousy and honor and all that comes in their wake. This is the general rule of all life in this world. And it is sheker - false. The inner truth is that he who holds himself to be great is small. But once one enters the world of falsehood, this pushes him to pursue even more falsehood, and to try to lower others through loshon hara, and by miskabed b'kalon chavero - gaining personal honor through another's disgrace . . . Behold, this path of falsehood is also the path that leads to murder. . . . The man of truth does not pay any attention at all to distinguishing himself in comparison to others. His entire desire is to fine favor in the eyes of HaShem, and this provides the entire content of his life and it is a constant and limitless source of achievement.

Competing, Complaining, Comparing & Criticizing: The 4 C's of "C-nas" Chinum

2) בראשית פרק מא

(יח) והנה מן היאר עלת שבע פרות בריאות בשר ויפת תאר ותרעינה באחו:

רש"י בראשית פרק מא

יפות מראה - סימן הוא לימי שובע, שהבריות נראות יפות זו לזו, שאין עין בריה צרה בחברתה:

3) רמב"ן ויקרא פרק יט

ואם יהיה אהבו בכל יחפוץ שיזכה רעהו האהוב לו בעושר ובנכסים וכבוד ובדעת ובחכמה, ולא שיטוה אליו אבל יהיה חפץ בלבו לעולם שיחיה הוא יותר ממנו בכל טובה, ויצוה הכתוב שלא תהיה פחיתות הקנאה הזאת בלבו, אבל יאהב ברבות הטובה לחבירו כאשר אדם עושה לנפשו ולא יונן שיעורין באהבה. ועל כן אמר ביהונתן (ש"א כ יז) כי אהבת נפשו אהבו, בעבור שהסיר מדת הקנאה מלבו ואמר (שם כג יז) ואתה תמלוך על ישראל וגו':

Complaining

1) משנה מסכת בבא מציעא פרק ו משנה א

השוכר את האומנין והטעו זה את זה אין להם זה על זה אלא תרעומת

2) במדבר פרק יא

(א) ויהי העם כמתאננים רע באזני יקוק וישמע יקוק ויחר אפו ותבער בס אש יקוק ותאכל בקצה המחנה:

פרשנים לבמדבר פרק יא

כמתאננים - אין מתאוננים אלא לשון עלילה מבקשים עלילה האידך לפרוש מאחרי המקום

3) פרשנים לבמדבר פרק יא

(א) ויהי העם כמתאננים - והנכון בעיני, כי כאשר נתרחקו מהר סיני שהיה קרוב לשוב ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא במסע הראשון היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה, ואיך נחיה במדבר הזה, ומה נאכל ומה נשתה, ואיך נסבול העמל והענוי ומתי נצא ממנו, מלשון מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו (איכה ג לט), שהוא לשון כואב ומצטער על עצמו

4) שמות פרק טו (כה)

ויצעק אל יקוק ויורהו יקוק עץ וישלך אל המים וימתקו המים שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו:

רמב"ן שמות פרק טו

או שייסרם בחקי המדבר, לסבול הרעב והצמא, לקרוא בהם אל ה', לא דרך תלונה. ומשפטים, שיחיו בהם, לאהוב איש את רעהו, ולהתנהג בעצת הזקנים, והצנע לכת באהליהם בענין הנשים והילדים, ושינהגו שלום עם הבאים במחנה למכור להם דבר, ותוכחות מוסר שלא יהיו כמחנות השוללים אשר יעשו כל תועבה ולא יתבוששו, וכענין שצוה בתורה (דברים כג י) כי תצא מחנה על אויביך ונשמרת מכל דבר רע:

Criticizing

1) בראשית פרק כ

(טז) ולשרה אמר הנה נתתי אלף כסף לאחיך הנה הוא לך כסות עינים לכל אשר אתך ואת כל ונכחת:

רש"י בראשית פרק כ

ונכחת - יהא לך פתחון פה להתוכח ולהראות דברים נכרים הללו. ולשון תוכחת בכל מקום ברור דברים,

2) תלמוד בבלי מסכת חולין דף סג עמוד ב

ראה - זו איה, ולמה נקרא שמה ראה - שרואה ביותר תנא: עומדת בבבל ורואה נבלה בארץ ישראל

תהלים פרק קכח

(ה) יברכך יקוק מציון וראה בטוב ירושלם כל ימי חיידך: